

Attitydtalko! Lektionsschema för högstadieskolor

Inledande video:

https://www.youtube.com/watch?v=gCtyW_dQ53I&t=1s

<https://prezi.com/p/aj5fl9axx31u/grundskola-ny-copy-attitydtalkot/>

- Förbered klassrummet på förhand redan under föregående rast (papperslappar).
- Klicka igång Moovly-videon om FRK:s verksamhet i klassrummet (videon spelas upp när eleverna kommer in).
- Öppna även Kahoot-spelet färdigt i en annan flik.

Temat är samtidigt både ytterst intressant och utmanande att handleda. Det är viktigt att eleverna blir intresserade av temat i början av lektionen. Det gör det lättare att svara på frågor och bidrar till din trovärdighet och förmåga att utmana elevernas fördomar om du reflekterar över dina tankar och handlingsmodeller före lektionen. Avsikten med lektionen är inte att ge eleverna "färdiga tankar" utan att få dem att själva utmana sina tankemönster och handlingsätt. När de egna fördomarna blir bättre synliga är det också lättare att utmana dem. Du kan även modigt berätta om dina egna fördomar (t.ex. fördomar om tonåringar). Det rekommenderas också att du på förhand tänker över frågorna som du ska ställa till eleverna. **Framskrid i lugn och ro, diskutera, skynda inte**

- Presentera dig själv och lektionens tema för eleverna. Avsikten är att ge information och utmana eleverna att tänka över sina fördomar och orsakerna till dem. Du kan även berätta om hur du blivit skolbesökare eller om ditt förhållande till Röda Korset (var ärlig och genuin).

1. Symbol

Fråga: Ni har säkert sett åtminstone en av dessa symboler, kan ni säga var någonstans? **Gå till bilden.**

→ Till exempel: på en första hjälpen-väska, ambulans, TV, insamlingsbössa, i reklam, kampanjer, konserter m.m.

Fråga: Varför finns det tre olika symboler?

→ Röda Korset, Röda Halvmånen och Röda Kristallen; korset kommer från den schweiziska flaggan (Henry Dunant var schweizare) men den förknippas lätt med religion (även om organisationens verksamhet inte bygger på en religion utan på att hjälpa). Därför används det en halvmåne i vissa länder. Kristallen har i sin tur skapats som en mer neutral symbol.

Gå till bilden

Som exempel symbolerna för Röda Korset eller Röda Halvmånen i Somalia, Argentina, Syrien och Filippinerna.

Gå till bilderna

Denna symbol är avsedd att tjäna som **skyddssymbol**.

(* *Fråga:* Hur hamnar man inför brottmålsdomstolen och hur fungerar krigsrätten i praktiken? Vad vet man om dagens krigspraxis?)

- ➔ De som skyddas av symbolen är aldrig beväpnade utan alltid där för att hjälpa.

Bilder: Symbolen ger skydd.

Fråga: Vad ser ni på bilden? Vad skyddar symbolen här? Klicka fram bilderna en åt gången.

- ➔ På den första bilden skyddar symbolen Röda Korsets fordon, på den andra ett sjukhustält och på den sista både frivilliga och fordon.

Fråga: Varför finns symbolen där den finns, såsom på taket?

- ➔ Kan ses också från luften.

Symbolerna medför också ansvar: de som använder dem förbinder sig att respektera och tillämpa Röda Korsets samtliga principer och etiska instruktioner.

De som arbetar under symbolen har en unik möjlighet att hjälpa på platser som andra aktörer inte har tillträde till. Det som möjliggör detta är **neutralitet**, en av våra principer.

De som bär symbolen kan inte bära vapen eller begå andra krigshandlingar och våld mot dem är en krigsförbrytelse.

(*Det är viktigt att nämna termen *skyddssymbol* i sammanhanget. Missbruk av skyddssymbolen är ett brott och den får inte användas i reklam, marknadsföring eller i underhållningssyfte. Skyddssymbolen får användas inom militär medicinalvård, på ambulanser och första hjälpen-enheter som fått ett särskilt tillstånd samt av Röda Korsets nationella föreningar, såsom FRK, och förstås av det internationella Röda Korset.)

Byt bild

2. Hur började hjälparbetet?

Organisationen grundades under krigstiden. I dag hjälper man alla nödställda överallt i världen. De frivilligas vilja att hjälpa är organisationens hörnsten.

Röda Korset blev till när schweizaren Henry Dunant reste inom ett krigsområde i norra Italien 1859 och värvade frivilliga att hjälpa krigsoffer och inrättade ett sjukhus i en kyrka. Han ville hjälpa de sårade **oavsett på vilken sida de stred**, och några år senare samlades Röda Korsets kommitté för första gången.

Det resulterade i en organisation vars enda avsikt var att **hjälpa krigsoffer och skydda civilpersoner**. Organisationen spred sig snabbt över hela världen.

Finlands Röda Kors grundades 1877 med namnet Yhdistys haavoitettujen ja sairasten sotilasten hoitoa varten (föreningen för vård av sårade och sjuka soldater).

Dunants arv syns i Röda Korsets och Röda Halvmånens internationella verksamhet ännu i dag. Allt bygger på en mans tanke om opartisk hjälp.

- Cirka 17 miljoner frivilliga överallt i världen bildar tillsammans ett omfattande nätverk av hjälpare.
  - I dag är organisationens huvudsakliga uppgift biståndsarbete världen över och tryggande av bestående fred (principerna **opartiskhet** och **humanitet**).

I Finland

På bilderna ser ni Röda Korsets sjuksystrar och cyklar som Förenta Staterna donerade FRK.

Ute i världen

Fråga: Vilken form av hjälp kunde det vara fråga om på bilden? Vem får hjälp och hur hjälper man? Gå igenom alla bilder.

Bildernas innehåll och betydelse blir klara allteftersom du zoomar in dem.

Hungerdagsinsamlingen pågår. Första hjälpen ges bland annat under olika evenemang.

Nödhjälp skickas ut i världen. Nödhjälp i Damaskus i Syrien.

Principer

Röda Korset har sju principer som styr organisationens verksamhet. Röda Korset vill också hjälpa och föra talan för dem som upplever diskriminering på ett eller annat sätt. Även det att man för någons talan räknas som hjälp.

Varför? Eftersom det är rätt och riktigt!

Klicka framåt så kommer tre av principerna närmare. Av principerna är det i synnerhet **humanitet**, **neutralitet** och **opartiskhet** som styr oss att motsätta oss all diskriminering.

→ Därför ordnas det ett Attitydtalko här i dag!

Gå till följande bild

3. Vad talar man om?

Gå till bilden och diskutera innan du klickar på pilen och går till begreppet.

Fråga: Vad händer på bilden? Vad kan personerna eventuellt tänka?

→ Finländarna öppnar sällan sina dörrar för okända människor, så kanske kommer här de nya grannarna för att hälsa på. Vad vill de mig? Eller kanske positivt: "Oj, de nya grannarna kommer med bullar!" e.d.

Fördomar gäller alla människor, vi har alla sådana. Till exempel uppfattas romer som farliga tjuvar, utlänningar som ett hot, ingenjörer som tråkiga nördar, svartklädda ungdomar som potentiella ungdomsbrottslingar, svenskar som vackra eller finländare som tystlåtna alkisar. Du kan själv komma med fler exempel eller **fråga eleverna!** Ofta förstår vi att våra fördomar är dumma och kan till och med skratta åt dem, men det är inte alltid så.

Frågor:

Vet du hur fördomar kan uppstå?

Kan fördomar vara till nytta? Hur?

→ Det är bra att berätta för eleverna om betydelsen av **tolkning**: den första bilden kan tolkas vara ett exempel på klassisk finsk förbehållsamhet eller varför inte om fördomar och antaganden hos dem som ringer på dörren när det gäller hur man ska bete sig i ett höghus.

- **Fördomsfull, jag?**

Dela ut små papperslappar till eleverna. Be dem att skriva ned någon av sina fördomar ENSAM. Eleverna ska vika pappren och lägga dem på bordet. De får inte visa för varandra vad de har skrivit. Återkom till pappren senare.

Gå till följande bild.

Fråga: Vad är det fråga om på bilden?

- En del människor tänker att eftersom enskilda muslimer har gjort terroristattacker är alla muslimer terrorister.

Stereotypi innebär att man tänker på människor som grupper om vilka man på förhand kan dra slutsatser och göra antaganden. En stereotypi blir till när en liten mängd kunskap eller erfarenhet används till att bilda en tanke om en hel grupp vars egenskaper och beteende är förutsägbara, utan att man lär känna själva personen. Till exempel: Muslimer är alltid ytterst religiösa eller homosexuella män är alltid jättekvinnliga.

Frågor:

Vilka stereotypier kommer ni att tänka på?

Var kan de ha sitt ursprung?

- Medierna matar ofta stereotypier, t.ex. dokusåpor. I nyheterna berättas det perspektiv som säljer bäst.

Gå till följande bild.

Fråga: Vad händer på bilden? Vad kan personerna eventuellt tänka?

- En arbetsintervju, intervjuaren vill kanske inte anställa en person som ser utländsk ut/har ett utländskt namn och kräver därför konstiga färdigheter.

Diskriminering innebär att man ogrundat utesluter en människa eller en grupp. Diskriminering kräver inte alltid handlingar utan den kan också komma till uttryck i att man låter bli att göra något, som resulterar i att någon hamnar utanför. Diskriminering är en form av mobbning och kan riktas mot vilken egenskap som helst, såsom hudfärg, ålder, kroppsskada, språk, religion eller åsikt. Exempel: en rom får inte komma in i en butik eller restaurang på grund av sin klädsel, en person med utländsk bakgrund får inte någon bostad eller arbetsplats även om hen är kompetent (nära pensionsåldern är det svårt att få ett nytt jobb, en ung arbetstagare är sämre...), könsdiskriminering (en kvinna kan inte vara en stark ledare inom en mansdominerad bransch).

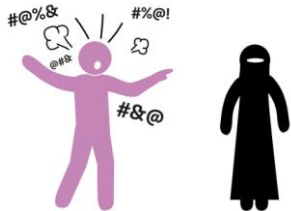
Frågor:

Kommer ni på fler exempel?

Har ni upplevt diskriminering (t.ex. någon har följt er i en butik/antagit att ni uppför er illa eftersom ni är unga)?

Kan du hitta på ett exempel på diskriminering utan handlingar?

Gå till följande bild.

Fråga: Vad händer på bilden?

→ Man ropar efter en muslimsk kvinna och även spottar på henne eftersom hon bär slöja.

Rasism är negativt beteende som bygger på fördomar (våld med ord eller handlingar). Tankar om att några är bättre än andra bara eftersom de hör till en viss grupp. Vem som helst kan bli föremål för rasism. Rasism är olaglig. Till exempel hatretorik, förolämpningar, våld.

Frågor:

Kommer ni på exempel? (En bensinbomb in i en pizzeria eftersom ägarna är utlänningar; förolämpning av en person som ser annorlunda ut på bussen eller att lämna hen på hållplatsen, hot och avskräckning med våld... det finns talrika exempel.)

Vad kan rasism bero på? (Rädsla för det okända eller att det okända upplevs som hot, inlörd, framhävs i en ekonomiskt ostabil situation:

behovet av att hitta en skyldig, det är lätt att kommentera anonymt på nätet m.m.)

Fördomar bygger ofta på en ensidig bild av människan även om vi alla har många sidor. Du kan säga att till exempel du själv är både FRK:s frivillig och en graffitikonstnär e.d. (berätta något om dig själv).

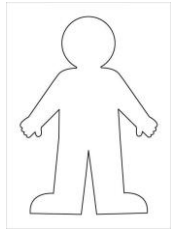
Byt bild

4. Vad gör dig till dig?

Syftet är att reflektera över hur vi förstår det, och ibland är det mycket annorlunda. Det finns så många olika aspekter av var och en av oss, även de mest överraskande används. Målet är att illustrera hur fördomar börjar växa när vi drar starka slutsatser utifrån en aspekt av den.

- Distribuera studenter A5-papper. **Visa instruktioner steg för steg.** Sedan när eleverna är redo kan du gå vidare. Följ bara anvisningarna, det kommer inte att ta mycket tid (enkel ritning). **Låt 3 minuter för varje steg. Håll fast vid den här tiden.**

Steg:

Rita en karaktär

Inuti figuren ritas 5 saker som beskriver eleven själv. Hjälp genom att berätta vad saker till exempel kan beskriva en person: kön, ålder, hobby, hemland, smak i musik osv. Naturligtvis är det inte obligatoriskt att skriva för personliga saker.

Byt ut ritning med medarbetare eller person som sitter i närheten.

Anteckningen från paret skriver 5 saker utanför karaktären som beskriver paret enligt hans åsikt. Betona att saker inte får vara avsiktligt skadliga eller kränkande.

Papperet återförs till paret och papperet återvinns.

Chatta med paret: Hur kände det? Hur skiljer sig dina egna tankar från parets? Varför? Hur mycket kan man veta om en person bara genom att titta på honom?

Byt bild.

5. Diskriminering och rasism i vardagen

Målet är att ta upp bekanta, vardagliga situationer där det i Finland förekommer fördomar, diskriminering och rasism och hitta konkreta och lätta sätt att agera i dem.

Poängtera för eleverna att var och en av oss är med och skapar en atmosfär som är fri från diskriminering. Påminn klassen om begreppen fördom, stereotypi, diskriminering och rasism som behandlades tidigare. Koppla ihop termerna med tankarna på denna sida.

Förklara kopplingen mellan fördomar och beteende: fördomar kan lätt leda till stereotypier som styr vårt beteende.

- **Video om Attitydtalko**

Ge tid åt diskussion efter videon, skynda inte.

Frågor:

Vad hände på videon?

Hurdana fördomar förekom på videon?

Fanns det diskriminering på videon? Eller rasism?

Hur slutade det hela/vad ledde det till?

Vad var orsaken till morföräldrarnas fördomar? Förnuftet eller känslan?

Vem påverkar dina attityder?

Efter frågorna och förhoppningsvis diskussionen och reflektionen kan du ännu sammanfatta vid behov:

De vuxna har en väldigt stor inverkan på attityderna och fördomarna hos barn och unga. Ingen föds med fördomar. Båda flickorna blev nu ensamma.

Även medier och vännerna har en stor inverkan på människans attityder.

- **Video:** En man från Tammerfors berättar om sina åsikter om tolerans och att ändra på sina attityder. Titta på de första **20 sekunderna** av videon.

Fråga: Vad tycker ni? Kan man ändra på de vuxnas attityder?

→ Ja, förhoppningsvis!

Situationer där det förekommer diskriminering i Finland. Visa först en bild, ställ frågan och styr/hjälp eleverna om de inte hittar på något svar.

Frågorna:

I hurdana situationer upplever man diskriminering i Finland?

Vem i Finland drabbas av diskriminering?

Det förekommer mycket diskriminering, bland annat utskällning och knuffande i offentliga lokaler, till exempel på bussar.

I skolvärlden blir skötsamma elever ofta diskriminerade.

Folk är misstänksamma mot representanter för minoriteter till exempel i butiker.

Uteslutning från lekar eller gänget är vanligt bland barn och unga.

Personer med utvecklingsstörning diskrimineras på olika sätt, bland annat genom att man förbiser dem eller underskattar deras förmågor.

Vem hjälper vi?

Vad kan du göra?

Finns det något man själv kan göra? **Ibland räcker det med en liten gest eller handling:** Zooma in orden eller ordparen ett åt gången, avsikten är att ta upp konkreta handlingar som är lätta att förstå och som alla kan göra. Förklara orden i praktiken eller fråga klassen.

Frågor:

Kommer ni på fler bra exempel på vad man kan göra och hur man kan visa sitt stöd?

Eller i skolan, hur kan ni visa för den mobbade att ni står på hans sida?

Varför är vi ofta så rädda för att öppet motsätta oss diskriminering och modigt försvara de mobbade?

Byt bild

Kahoot-frågesporten, om ni har cirka 10 minuter på er. Du kan även lämna frågesporten som lärarens fortsatta uppgift (med sökorden FRK och Attitydtalko).

Vi ska se vad ni minns om lektionen.

Ni kan spela allena eller i par. Logga in, ange pin-koden och starta frågesporten. Om du har till exempel pinsar, sommargummin e.d. med dig kan du belöna den bästa spelaren/det bästa paret med dem.

6. Dina fördomar, till papperskorgen eller till?

Instruera klassen att snabbt fundera på vad de ska göra med fördomen som de skrev ned i början av lektionen. Kan du slänga den eller inte?

Berätta hur de kan komma med i verksamheten OM en det finns en aktiv avdelning i närheten. Uppmuntra eleverna att följa oss i sociala medier och dela ut eventuella kort för sociala medier till dem!

Tack! Har ni frågor?

Stanna kvar en stund så att även de blygaste eleverna vågar komma och prata med dig efter lektionen.

Obs! Eleverna kan ha frågor eller kommentarer om Finlands situation angående invandring och rasism.

Det är bra att förbereda sig för dessa på förhand. Du kan till exempel säga att det finns rasism i alla människogrupper och att vi alltid dömer den. Vi hjälper dem som mest behöver det, oavsett deras samhällliga ställning, religion eller medborgarskap. De mänskliga rättigheterna är ingen åsiktsfråga.

Källor

Foton:

1. Abdulaziz Al-droubi - Syrian Arab Red Crescent, Tarja Tuovinen – FRK, Nigel Dickinson/IFRC
2. Finlands Röda Kors, Altti Näsi, Niklas Meltio, Jarkko Mikkonen, Ibrahim Malla/IFRC
3. Finlands Röda Kors, Fabrizio Scarpati
4. Finlands Röda Kors
5. Unicef, Flickr, Kirkko ja Kaupunki
6. Armi Suojanen, Katri Naukkarinen, Mirja Hussain, Colourbox, Colourbox
7. Finlands Röda Kors

Övriga källor: www.syrjinta.fi/web/SV/framsida, motrasism.fi, materialet Stop Rasismille.